בלי פוליטיקה, אברי גלעד

הנוער אוהב אותם, ארז טל (משמאל) ופרופ. מקס

החברים של פזית

בסלונים התל־אביביים לא מדברים עליהם, מה שלא מפריע לצעירים להעריץ אותם. העורכים הצעירים של תכנית הרדיו "מה יש", לא מבקשים את זכות הצעקה, הם בסך־הכל רצו למלא חור בלוח המשדרים

מאת **גל אוחובסקי**

ביום שני השבוע התפרסמה בעיתון ידיעה, שלפיה גובה הקנס שיוטל על החונים על מדרכות בתל־אביב יעלה בקרוב ל־10,000 שקל. בשעה שלוש באותו יום הודיע **יוחנן** במבזק־החדשות שלו שהוחלט להפעיל גם מנוף ענק שירסק מכוניות כאלה ויעביר אותן למגרש מיוחד. בעל הרכב שיגיע לשם ישלם, בנוסף לקנס, גם 850 דולר דמי ריסוק וגרירה.

יוחנן הוא אחת הדמויות בתכנית הרדיו **מה יש** המשודרת מדי יום בגלי צה"ל, בין שלוש וארבע אחר־הצהריים. התכנית משלבת להיטים מראשי מצעדי־הפזמונים בעולם, תגובות על ענייני היום ובדיחות, כולן בפי דמויות שהמציאו אנשי התכנית. **פזית**, האיש הקטן, פרופסור מקס ואחרים הם בלי ספק הלהיטים הרדיופוניים של הקיץ.

למחרת יום שלישי כמידי בוקר נפגשים **ארז טל** (23) ראש מחלקת הקריינים בתחנה, **ואברי גלעד** (22) המגיש את יומן הערב, בביתו של גלעד. שם, הם מבשלים רעיונות ראשונים. בשתים־עשרה בצהרים הם כבר נמצאים בחדר קריינים ומתחילים להקליט את הפינות. שום דבר לא משודר חי, אלא אם כן לא הספיקו להקליטו מראש.

טל: היום באמת אין לנו שום רעיון.

גלעד: איזה פינות יש?

טל: צריך שני מבזקים, איש קטן, פרסומת, אולי נעשה היום פינה עם יאיר ניצני. יש פינה מוקלטת עם פזית.

בשלב זה מתחילים לעבור על הפינות.

גלעד: שביתת המורים זה טוב, אולי נעשה מזה ידיעה.

טל: אולי משהו על מפ"ם והעבודה בסגנון מפ"ם ומקום העבודה שלהם.

גלעד לוקח נייר כותב. טל מדפדף בעיתונים. גלעד מקריא ידיעה שכתב. דנים ומתקנים. בסוף נשארים עם ארבע ידיעות. ביניהן זו על האסטרונאוטית היהודיה שהגיעה לשדה תעופה בלי מזוודה. על אום אל פאחם שתהפוך לבית כלא כדי שכתבא לא יוכל להיכנס.

עדיין אין פרסומת גם לא איש קטן.

באחת יורדים השניים לאולפן. גלעד מקליט ידיעות בזמן שטל אוכל צהרים. מקליטים את דבר המועצה. הפעם פזית היא הנואמת. אותה מקליטים מדי כמה ימים ומשתמשים בפינות במשך השבוע. בדבר המועצה היא אומרת שאולי יתקנו את מדרגות המס כדי שכולם לא יפלו. מצמידים מוזיקה.

מישהו שנכנס לאולפן עם ארטיק מספק לגלעד רעיון לעשות פרסומת על שלגונים. גלעד מתחיל להקליט: שלגונע השלגון לך ולילדיך בטעם פלאפל ובטעם פיצה. בשלב מסוים הוא מתבלבל ומפסיק. מתחילים מהתחלה. הפעם הוא מצליח להגיע כמעט עד הסוף ואז פורץ בצעקה. טל מציע שאולי ישאירו את הצעקה. לעתים קרובות הם משתדלים להשאיר את הפינות עם הטעויות כדי ליצור אפקט אותנטי. לפעמים זו דרך לחפות על כך

מי הוא מי

האיש הקטן: אברי גלעד
יוחנן: אברי גלעד
פזית: שירה גרא
יחזקאל: יאיר ניצני
פרופ. מקס: יואב קוטנר

שהפרואנטה אינה חזקה במיוחד. מקשיבים להקלטה של הפרסומת. טל חושב שחסר משהו. השניים מסתודדים באולפן ואז מתוספת פרסומת שירה של פזמון בקולותיהם המחוספסים. מחברים את שני הסרטים ועוד פינה מוכנה.

בעוד שעה כשיגיע טל את התכנית כל שישאר לו לעשות הוא לנגן תקליטים ולומר לטכנאי מתי להכניס כל סרט. מצלצלים ליאיר ניצני, ומקליטים שיחה עם מקור בכיר על שיחות האחדות. גלעד מקליט את האיש הקטן שמבקש היום שלא יבוא החורף. כבר רבע לשלוש כמעט, הכל מוקלט פרט לפינה של פזית. טל נכנס לחדר הטכנאי ומנסה לבחור קטע מאלה המוקלטים על הסרט. מוותר על אחד שמוצא חן בעיניו בגלל קוצר הזמן שנותר לעריכה, ובוחר קטע שכבר כמעט מוכן. עוד חמש דקות. "בדרך כלל," מספר גלעד, "אנחנו מסיימים בין חמישה לשלוש ועד שלוש ושתי דקות. עדיין לא קרה לנו שהתחלנו את התכנית לא מוכנים." אומר והולך לעבודתו ביומן הערב. ארז טל נשאר באולפן. תיכף מסתיימות החדשות, והוא יעלה לאוויר עם עוד תכנית של מה יש.

איך נולדה "מה יש"?

טל: היה חור בלוח־המשדרים של התחנה. הגשתי בקיץ תכנית מתסכלת לכל המשפחה, רצן אצלי רעיון לעשות תכנית קונבנציונלית של מערכוני נשש, שירים, פינות וקצת הצחקות תוצרת־בית. ניגשתי לרון בן ישי והצעתי לו את הרעיון. הוא לא התלהב במיוחד ושלח אותי לשסנע את ראשי המחלקות, וכך התחלנו בתכנית שהיתה אמורה להיות משהו נחמד עם אייטמים רדיופונים בדוקים.

גלעד: אפילו אם היינו חושבים מהתחלה לכתוב תכנית שלמה לבד, מי היה מאפשר לנו בכלל.

טל: אני לא מאמין שהיינו מסכימים לקחת דבר כזה על עצמנו. התחלנו עם האיש הקטן ופרסומות עצמיות, וכעבור חודשיים גילינו שכל הפינות הרגילות נפלו ונשארנו בעיקר עם חומר שלנו.

מי כותב את כל החומר?

טל: שנינו באופן שווה. כמה מהפינות נכתבות יחד עם המבצעים שלהן, שמגיעים מדי פעם עם רעיון גולמי או מעובד, וביחד אנחנו מפתחים אותו.

גלעד: אני נכנסתי לעניין יותר מאוחר. רק בזמן האחרון אנחנו ממש שווים. בהתחלה הייתי האיש הקטן שבא כל יום. בהתחלה ארז כתב בשבילי את יוחנן. עם הזמן נכנסתי לראש והצטרפתי לכתיבה.

מה היו התגובות בהתחלה?

טל: כשהיינו עוברים בתחנה היו מחייכים אלינו. אחר כך, מי שעבר מולי היה נוענע מבט בנקודה במרחב. האנשים שאהבו את זה היו בעיקר בשכבת הגיל שלנו.

גלעד: באותה תקופה קיבלנו תגובות מכפישות מהרגיל.

טל: רוב הצעקות לא היו בגלל שהיינו יותר דלוחים אלא בגלל הצעקות והרעש. טענו שגם רמה אפס וגם רעש זה יותר מדי.

מי הקהל האידאלי שלכם?

טל: בסייגים סמוימים, כל מי שלא רציני. אני רוצה את עצמי בתור קהל. ילדים אולי יכולים לצחוק מהדמויות, אבל רוב הנואשים הם פוליטיים ומחייכים, לפחות, לקורא כותרות של עמוד ראשון כל יום. אנחנו גם נמנעים מקריאת מכתבים בסגנון אני דלוקה על דורן־דורן, או אתה נורא מגניב אותי.

גלעד: לא שאנחנו לא מקבלים כאלה.

טל: אנחנו מנסים שבכל תכנית יהיה גם תחכום וגם קטעים פשוטים.

מי אומר לכם מה מותר ומה אסור בפוליטיקה?

טל: בדרך כלל, אנחנו יודעים את הגבול. לעתים רחוקות מאוד אנחנו הולכים לאשר משהו אצל רון בן ישי. אנחנו משתדלים להיות מאוזנים ולטפל במערך באותה מידה שמטפלים בימין.

גלעד: אין לנו מגמה פוליטית. אני מקווה שאף אחד משומעי התכנית לא יודע את דעתי הפוליטית, והאמת היא שכמעט אף פעם עוד לא נפלנו.

אף פעם?

טל: בפוליטיקה לא. פעם הצענו רעיון של קייטנה לזקנים, שיהיה בה תור של מרפאה כדי שהזקנים יוכלו לעמוד בו כל יום, וגם סניף בנק שאפשר לבוא אליו ולנדנד לפקידים. אחר כך אמרו לנו שזה היה מרושע.

גלעד: אני כתבתי את זה וידעתי בזמן הכתיבה שזה קצת נבזי.

טל: היתה גם תכנית שוביניסטית שזיכתה אותנו בטלפונים של עדר נקבות זועמות, שהבטיחו שיומנו יגיע בפוליטיקה. זה לא קרה, כי אנחנו מאוד זהירים.

לא מתיש לעשות תכנית כזאת כל יום?

טל: מאוד. למזלנו אנחנו נשברים לחוד. אני יצאתי עכשיו משבועיים שלא כתבתי כמעט מלה ואברי כתב את כל התכנית. היו גם תקופות הפוכות. כשלא בא רעיון פשוט לוחצים. עובדים על טכניקה. זה אף פעם לא יוצא אותו דבר, אבל יוצא איכשהו. אם אין שום רעיון עובדים על מניירה לשונית או דיבור מצחיק, עד שיוצא.

בדרך כלל אתם מרוצים מהתוצאה?

טל: לפעמים. קל מאוד להיסחף לאגו־טריפ, אבל לא יכול להיות שבן־אדם נפלא כמוני יסחף לאגו־טריפ.

גלעד: באותה מידה שהצלחנו יכולנו גם לבזות את עצמנו.

טל: כשאני יוצא מהאולפן, אני משתדל להילחם בעצמי ולחזור להיות עצוב. צריך גם לזכור שזאת לא יצירת מופת. יש הרבה דברים שאני משדר רק משום שאני יודע שהקהל אוהב אותם, ולא כי הם מצחיקים אותי. גם את המוזיקה של התכנית אני לא כל כך אוהב.

ולאן תתפתח התכנית?

טל: אני חושב שעניין הדמויות מיצה את עצמו. אולי חסרה איזו דמות של זקנה, אבל מעבר לזה הכל די מוצה. השבוע אנחנו מתחילים לעבוד על תסכית בהמשכים בסגנון קומיקס, אבל עדיין לא ברור איך הוא יראה.

ביום שני פתחת את התכנית ואמרת: יצאו לנו דברים לא ברורים וכולם לא הגיעו לפואנטה. לא כל כך הצליח לנו, אבל זה לא צריך להפריע לכם להנות.

טל: זה קורה, יש ימים כאלה.

גלעד: אנחנו יכולים להרשות לעצמנו נפילה יומית, כי יש לנו הרבה קרדיט, ואנשים יודעים שאם היום דבר המועצה לא מספיק טוב, מחר הוא יהיה בסדר.

טל: ברור שאי אפשר להבריק כל הזמן.

התקציב הוא המסר

בכל זאת ראיתי עבדים מאושרים בשוליים. בשבוע אחד נבחנו בנוה־צדק שחקנים **להפסטיבל לתיאטרון אחר** בעכו ורקדנים רקדו **"גווגים במחול"** בהיכל תרבות ברמלה. על פי הדיווחים בעיתונות, בדרך כלל היו כולם מרוצים. ממש עושה חשק לקפוץ לשלולית ולהשתכשך במי־אפסיים יחד עם כל המשפחה.

חתיכת יפה־נפש שכמוך, אומרים הדיווחים, מה אוכל אותך? הרי בסך הכל יש ערמה של חבר"ה על הדשא, מסודרים לפי הווותק. הגדולים הם מנהלים ושופטים נחמדים וליברלים, והקטנים אמנים נחמדים וליברלים וכולם רוצים לחיות.

וכי למה ציפו המדווחים מנוה־צדק או מרמלה? שהממסד יופיע בתחפושת של תליין ספרדי ויניף שוט תשעה זנבות מעוטר מסמרים חלודים על גבו החשוף של הקומדיאנט, וישאג עליו עכשיו תרקוד? אנחנו בשלהי המאה העשרים ובמדינת ישראל. כאן העבדות האמיתית היא תקציב־נעליים מוגש בחיוך נלבב. ואם לא כסף, יש פרס תנחומים: אולם להופיע בו. אבל לפני זה יש להסתדר בשורה ישרה לפי תקנון הבינוניות המבוסס על המצאי הבינוני בשטח. מי שלא מסתדר, לא מקבל.

פתאום קופץ אחד ירמי עמיר וצועק שיש לו כאבים כלליים באזור הפרינג'. הצעקה היא הסימפטום וגם התרופה. עובדה: לאחר הצעקה הוא מתייצב בשורה, נבחן ומקבל מקום להופיע.

הפסטיבל בעכו פרץ לפני כארבע שנים בתור הבשורה הגדולה ביותר מאז **סטניסלבסקי**, והתקפל מיד לממדים של גמגום תיאטרוני עם יוצאים מהכלל אחדים, שהיו יכולים להתקיים גם בלעדיו. האח הקטן, פסטיבל רמלה, למד מהנסיון, שלח רק בוהן זהירה אל השלולית ועשה שפריץ קטן, כמעט בלי עיתונות, בלי חומר חדש, בלי יומרה לתקן את זקיפות הקומה הלאומית. פשוט להציג את מה שכבר הוצג ולא להסתבך בחידושים. ידוע היה מראש שאיכות אמנותית לא תצא מזה, אז לפחות שיהיה פסטיבל וקצת שמח ברחוב. גם זה משהו. ישיבת הסיכום של רמלה נראתה ונשמעה בדיוק כמו ישיבות הסיכום של עכו: מפנטזים על מעבדות וסדנאות, על פסטיבל כל השנה, על תמיכות, מענקים, מלגות וסתם כסף. מדברים על גשם של כסף שיירד עלינו פתאום ויצמיח תיאטרון נהדר ומחול עולמי.

אין גשם. אין כסף. יש חמסין והכל יבש, מצומק ותלוי. יש עבדים קטנים לתקציב ומקור התוקף האמנותי הוא דולר אמריקאי מוסכ לשקלים זמניים. על עכו ורמלה פועל חוק הכלים השלובים. המסר האמנותי מתיישר לפי התקציב והתקציב הוא המסר. אם זה תלוי בו, לא יהיה תיאטרון מעבדה ואפילו לא סתם תיאטרון טוב. דוד אלכסנדר מעכו אומר שהוא מעדיף פסטיבל באיכות נמוכה יותר על פני אי קיום הפסטיבל. **גדעון פז** מרמלה אומר שמראש לא רצה לעורר ציפיות. אלה הממדים האמיתיים שלנו ורגע ההתפכחות יגיע כאשר נבין שאנחנו מייצרים זבל ועושים לכבודו פסטיבלים. אז אולי נוכל להשתחרר גם ממלתעות התקציב. אני עדיין מאמין ביחפנים עם חזות. **נועה אשכול** יש רק אחת והיא לא זקוקה לפסטיבלים. יש לה חזון.

אמיר אוריין